

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus III. Quibus modis acquiratur Jus Patronatus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

mixtum. Et ex hoc inferit, beneficium Juris Patronatus *mixti*, non cadere sub reservationem; & semestre concessum Ecclesiasticis ad præsentandum, non competere Patrono Laico. *Not.* præterea, juxta Vivianum de Jure Patron. l. 1. c. 3. à n. 8. Jus Patronatus esse Ecclesiasticum, quando Ecclesiasticus præsentet, *nominatum à Laico*; & *Laicum*, quando Ecclesiasticus præsentat *de consensu Laici*; non autem, si tantum *de consilio*.

ARTICULUS II.

An Jus Patronatus sit Spirituale, vel temporale?

3060 Quidam dixerunt, esse quid merè temporale 1. quia à Laicis possidetur, c. *consultationibus* h. t. 2. quia prescriptioni subjacet c. *querelam*, de Elect. cum alioquin spiritualia præscribi non possint, nec possideri, c. *causam, qua*, de præscript. 3. quia hereditate transmittitur c. 1. & c. *cum seculum*, de Jure Patron. cum tamen nulla successionis ratio sit in spiritualibus c. 1. & 2. de concess. præbendæ: rectius tamen dicitur, esse aliquid *in se*, ac *formaliter temporale*, *annexivè* autem *spirituale*; Sic Vivianus de jure Patron. l. 1. c. 2. 4. ubi etiam dicit, esse *jus gratiosum*, & communiter regulari, prout alia jura spiritualia, per c. *quanto* 3. de Judic. ubi eloquio Summi Pontificis habetur, jus Patronatus *adeo annexum esse spiritualibus, ut super eo non nisi à Judice Ecclesiastico cognosci possit*, cui manifestè suffragatur, quod jus Patronatus directè emi, vel vendi non possit absque labe, ac vitio Simonia, ut dicemus infra; at, si esset purè temporale, id non contingeret; quia sic emeretur ac venderetur solum temporale. Accedit, quòd directè ordinetur ad institutionem Clerici, tanquam ejus causa, ut dicitur c. *Nobis* h. t. institutio autem est actus jurisdictionis spiritualis, 2. quòd sit initium, & quasi inchoatio negotii spiritualis, intelligendo saltem de initio Ordinis, ut notat Mancinus cit. c. 3. n. 21. Hinc ad rationem simoniae pertinet, quod super eo fuerit civili aliqua pactione contractum, c. *super eo c. præterea*, h. t. & c. *veniens*, de Testibus.

3061 Ad rationes in contrarium, & quidem ad 1. *Re.* non rectè argui *temporalitatem* rei ex eo, quòd à Laico possidea-

tur *ex mera Ecclesia gratia*, & *indulto beneficio*, at sic se habet jus Patronatus à Laico possessum, ut patebit ex seqq. ergo. Ad 2. *Re.* negando, quòd jus Patronatus subjaceat prescriptioni *Laicorum*. Laicus enim non potest præscribere jus Patronatus *contra Ecclesiam liberam*, secus Ecclesiasticus; Iste enim hujus juris *per se* capax est; ille solum per accidens, *ex Ecclesia indulto*. Sic Vivianus cit. l. 1. c. 3. n. 24. neque hoc dicitur in c. *querelam*, de Elect. cum ibi casus propositus inter litigantes, non fuerit inter *Laicum*, & *Ecclesiasticum*; sed inter *Clericos* Ecclesiae S. Agathæ, & *Presbyterum* Ecclesiae S. Salvatoris; quin verbum habeatur de jure Patronatus *prescripto* à populo Ecclesiae S. Salvatoris; quamvis Presbyter electionem suam legitime probaverit exinde, quòd electus sit à populo illius Ecclesiae; qui tunc erat in possessione eligendi Presbyterum ad illam Ecclesiam vacantem; potest autem jus possessionis alicui competere, *sine omni prescriptione*. Neganda etiam venit illa propositio, *quod prescriptioni subjacet, merè temporale est*; nam jus eligendi, jus dicimarum Ecclesiasticarum, jus ferendi censuras, exercendi quosdam actus jurisdictionis Episcopalis, præscribi potest ab Ecclesia, vel Prælato Ecclesiastico contra aliam Ecclesiam, Monasterium, &c. quin propterea tale jus temporale sit. Ad 3. *Re.* similiter non rectè argui, rem aliquam, vel jus esse merè temporale ex eo, *quòd de gratia & mero Ecclesie beneficio* in alium transferri possit; sed quòd jure suo, fundato in titulo merè temporali, prout constabit ex seqq.

ARTICULUS III.

Quibus modis acquiratur Jus Patronatus?

3062 R Esp. à Doctoribus communiter doceri, quòd tribus modis; *fundatione, extructione, & dotatione Ecclesie*; sic Gloss. in c. *pie mentis*. 16. q. 7. Azor p. 2. l. 6. c. 19. q. 4. & alii passim; quod verum est; licet non expresseris te fundare, extruere illo animo c. *nobis* 25. de Jure Patron. quia jus illud ab ipso jure Ecclesiastico conceditur, nisi ipse renunties; excipe tamen Ecclesiam regularem, in quam non acquiritur Jus Patronatus solà *fundatione*, extru-

structione, vel dotatione, nisi etiam
 accedat consensus Papæ in ipso limine
 foundationis c. nobis. 25. de Jure Patron.
 junct. Gl. V. de sua jurisdictione.

3063 Textus jam sæpius citatus, c. Nobis,
 sic habet: Præterea qualivisti à nobis, an
 aliquis efficiatur solâ constructione Patro-
 nus, vel ad electionem Plebani sit cum
 Clericis admittendus, seu ab ipsa repel-
 lendus omnino, tamen de longa con-
 suetudine allegaverit, se electioni inter-
 esse debere? Nos inquisitioni tuæ tale
 damus responsum: quòd, si quis Ecclesi-
 am cum assensu diœcesani construxit, ex eo
 jus Patronatus acquirit. Coeterum in Con-
 ventuali Ecclesia non electioni Prælati faci-
 enda, sed jam facta honestis Patroni pos-
 tuletur assensus, nisi aliter de sua jurisdic-
 tione obtineat, ut partes suas interpone-
 re debeat electioni tractanda: Secus ta-
 men est in Capella, in qua unus Presby-
 ter à Patrono eligitur, & pro institutio-
 ne habenda, loci Episcopo presentatur.
 Pro fundatione quoque Ecclesiæ honor
 processionis fundatori servatur: & si ad ino-
 piam vergat, ab Ecclesia illi modeste suc-
 curritur, sicut in sacris est Canonibus insti-
 tutum.

3064 Ex hoc probata manet responsio,
 quod ex constructione Ecclesiæ, facta de as-
 sensu Episcopi, acquiratur jus Patronatus,
 prout ex textu communiter deducunt
 Doctores cum Azor p. 2. l. 6. c. 19. q. 7.
 Viviano in praxi juris Patronat. p. 1. l. 1.
 n. 24. Garcia de benefic. p. 5. c. 9. a n. 62.
 & aliis, ut constat ex ipso quoque textu
 ibi: si quis Ecclesiam cum assensu diœcesani
 construxit, ex eo jus patronatus ac-
 quirat.

3065 Circa præsentem materiam not. 1.
 nos hic non agere de jure Patronatus, in
 quantum significat jus Advocatorum, qui
 patrocinium causarum forensium, quæ
 in judicio agitantur, suscipiunt, de qui-
 bus fit mentio L. Rem. 14. §. Patroni C.
 de Judic. & egimus l. 1. titulo 37. nec et-
 iam de illo, prout significat jus, quòd
 competit domino manumittenti servum
 suum pro beneficio datæ libertatis, quo
 etiam à manumisso (qui tunc Libertus
 dicitur) licite exigit obedientiam, & ope-
 ras sibi præstandas, quod introductum est
 jure civili. Accipitur ergo hic prout ex-
 plicat jus, seu potestatem exercendi quos-

Tom. III.

dam actus, concessam ab Ecclesia his,
 qui aliquam Ecclesiam, vel beneficium
 Ecclesiasticum construxerunt, fundarunt,
 vel dotarunt, prout exponemus in seqq.

Porro duo sunt actus principales, in 3066
 ordine ad quos, ea potestas ab Ecclesia
 conceditur: primus est, actus nominandi,
 vel presentandi Clericum idoneum, pro be-
 neficio vacante 2. actus defendendi Ecclesiam
 contra violentas aliorum aggressiones.
 Potestas ad 1. actum, propriè dicitur jus
 Patronatus, & Potestas ad 2. jus Advoc-
 tia, & quoniam antiquitus potestas ad
 utrumque communiter penes unum,
 idemque subjectum erat, ideo etiam
 utrumque jus nomine Juris Patronatus ve-
 niebat; unde factum est, quòd sub co-
 dem titulo, de Jure Patronatus de utroque
 agatur sine speciali titulo Juris Advocat-
 iæ, quamvis hodie subjecto separentur, ut di-
 ximus n. 3055. ubi tamen not. quando in
 c. Querelam, de Elect. in 6. dicitur electio-
 nem & presentationem in jure equiparari,
 intelligi si fiat presentatio à Clerico (nam
 tunc habet vim electionis) non autem, si
 à Laico c. Cum autem, c. Nobis, & c. penult.
 de Jure Patron.

Quoniam autem dicitur acquiri Jus 3067
 Patronatus ex eo, quòd quis cum assen-
 su diœcesani construxerit Ecclesiam, not. 2.
 ut illis tribus modis acquiratur Jus Patro-
 natus, requiri consensum Ordinarii, aliàs
 non acquirendum c. nobis h. t. ibi: Cum
 assensu diœcesani, sufficit tamen, si ex post
 facto interveniat; Barbofa p. 3. de posses-
 sione Episcopi alleg. 76. n. 21. & præsumitur in-
 tervenisse, ex diuturnitate temporis, fun-
 datione Capellæ cum insignibus & armis,
 sic Barbofa n. 22. Intelligitur autem hic
 nomine Ordinarii, seu Diœcesani omnis,
 qui habet jurisdictionem quasi Episcopalem;
 hinc Abbas, potens dare facultatem
 ædificandi Ecclesiam, potest etiam dare
 consensum, ut exinde nascatur Jus Patro-
 natus; Castropalaus cit. n. 9. Vicarius au-
 tem generalis, sicut non habet jus, au-
 thoritatem præstandi ædificandæ Ecclesiæ
 vi Vicariatus, ita nec servitutem Ecclesiis
 fundatis imponendi per consensum, ut
 fundator fiat Patronus, secus, Capitulum
 sede vacante, sic Castropalaus cit. n. 9.

Not. 3. Illum 1. Ecclesiam fundare, 3068
 dici, qui dat fundum, vel solum terra,
 in quo Ecclesia construitur, ut colligitur

Uuuu

ex 5

ex c. *Abbatem*. 18. q. 2. c. *Nobis*. 25. h. t. si autem fundus omnino pereat, vel etiam dos, Jus Patronatus fundatione, vel dotatione natum, etiam perit, & si dos, etiam destructa Ecclesia, maneat, dotori manet Jus Patronatus ex dotatione, licet is, qui noviter construit, etiam acquirat Jus Patronatus ex constructione. *Construere* dicitur, qui Ecclesiam aedificat suis propriis sumptibus. c. *nobis*. cit. ibi; si quis Ecclesiam cum Episcopi consensu construxit, ex eo Jus Patronatus acquirit. Idem est, si quis Ecclesiam dirutam, vel destructam, reaedificet; est enim quasi eam à principio aedificaret; sic Gl. in c. 3. de Jure Patron. ut observat Paulus Berri in praxi criminali Regularium; seu tom. 4. qq. *Regul. Tit. 4. de Visite*. c. 15. n. 66.

3069 *Not. 4.* quod ex fundatione, vel constructione (maximè si perfecta non sit) non prius Jus Patronatus acquiratur, nisi subsequatur dotatio; quia sine hac non est beneficium Ecclesiasticum, nec Ministros habere potest. Dicitur autem *dotare*, qui sufficientes annuos redditus assignat c. *Filiis* 16. q. 7. posita verò dotatione, fundans, construens, & dotans, Patroni sunt, sic Azor p. 2. l. 6. c. 19. q. 6. dixi, *sufficientes*; secus enim non dotator, sed benefactor solum erit.

3070 *Not. 5.* si unus est, qui fundat, construit, & dotat, eum habere Jus Patronatus triplici titulo, si autem alius fundat, alius construit, alius dotat, omnes simul acquirere Jus Patronatus in solidum; ex cit. c. *filii* ibi: *qui construxit, vel dotavit*, si autem plures concurrant ad dotem, esto unus plus, alter minus det, aequaliter habere Jus Patronatus, quia Jus Patronatus est individuum, ex c. 1. h. t. *Nobis visum est, quod Ecclesia inter haeredes Patroni dividi non debeat*; hinc, si non concordent, Episcopus precipere debet, ut ibi Missa non celebrentur, donec ad concordiam redeant, & Ecclesia Canonice sacerdotem habeat, qui liberè suum ministerium valeat exercere, ita textus c. 1.

3071 *Not. 6.* ex Castropalao cit. n. 5. quod Episcopus in Ecclesia aedificanda non debeat consentire, quin prius aedificatorem obliget per publicum instrumentum, ad dotandum c. *Nemo* 9. de Consecr. dist. 1. ibi: *nemo* Ecclesiam aedificet, antequam

Episcopus civitatis veniat, & ibidem crucem figat, publice atrium designet, & ante praeficiat, qui aedificare vult, quae ad luminaria, & ad custodiam, & ad stipendia custodum sufficientiant, & ostensam dotatione, sic domum aedificet, & postquam consecrata fuerit, atrium ejusdem Ecclesiae sanctam aquam conspergat: & c. *sicut*, de consecrat. Ecclesiae: ubi Honorius III. scribens ad Reginam Ungariae, sic loquitur: cum, sicut ex relatione Capituli Oradien. nobis innotuit, eorum feceris Ecclesiam consecrari; cum non sit Ecclesia, nisi de dote provisum ei fuerit, consecranda: eo liberalius ad dotandum praedictam Ecclesiam aperire manus munificentiae tuae debes, quoad hoc fortius, tanquam ex debito, jam teneris.

Ex hoc habetur, quod, si Ecclesia, absque dote, aedificata sit, consecrari non debeat; sic Gloss. in dict. c. *sicut*, & ad hanc dotem teneri aedificatorem eo ipso, quod Ecclesiam aedificaverit; sin minus, ejus haeredes; & ad hoc compelli posse ab Episcopo; sic Barbosa p. 3. de potest. Episcopi, allegat. 70. n. 4. & 29. Azor p. 2. l. 9. c. 3. q. 7. Episcopum verò, si permiserit Ecclesiam indotatam fundari, construi, & consecrari, compelli ad eam dotandam, juxta Gloss. in dict. c. *Cum sicut*. intellige in eorum defectu.

Not. 7. Probabilius esse, Jus Patronatus etiam illi acquiri, qui Ecclesiam dotat, etiam si, prius indotata, sit consecrata; sic Castropalaus cit. n. 7. Pirhing cit. n. 10. Et quamvis Jus Patronatus sit quaedam servitus, est tamen servitus Ecclesiastica, quae bene potest rebus sacris imponi cum consensu Ordinarii: in quaestione autem, an etiam ex augmento dotis insufficientis nascatur Jus Patronatus? affirmat Azor cit. c. 19. negat Pirhing n. 11. *Not. 8.* probabilior videtur affirmativa ex dict. 3070. quia si plurium collatione dos sufficiens constituitur, omnes in solidum fiunt Patroni, sed juxta dicta n. cit.

Not. 8. Quamvis Glossa in c. *pia memoria*, arbitretur, Jus Patronatus duntaxat ante Ecclesiae consecrationem acquiri posse; contrarium tamen esse probabilius, per Layman lib. 4. tit. 2. c. 13. n. 3. & constat ex priori numero. Hinc (per eundem n. 2.) si intra eandem Parochiam ob habitationum distantiam, cum Autoritate Episcopi construa-

construatur alia Ecclesia minor, quæ majori, tanquam Matrîci, subjecta sit, non solum is, qui Ecclesiam novam construxit, aut dotavit, sed etiam Rector Ecclesie majoris officii, Patronus sit minoris Ecclesie, seu filialis, si etiam Ecclesia matrix minoris suos proventus, quos habuit, reliquit.

3074 *Not. 9.* Jus Patronatus, etiam seculo titulo triplici, de quo hæctenus, acquiri posse ex privilegio per Papam concessio, prout colligitur ex c. *Qui res 2. de Reb. Eccl. alienand.* ubi id prohibetur fieri à Principibus Laicis. Nam Ecclesie imponere *servitutem* (ut loquitur *Trident. Sess. 25. de Reform. c. 9.*) propriè pertinet ad *Pastorem universalem*, cui princeps dispositio circa Ecclesias competit; reliquis, juxta concessam facultatem.

Quia tamen per *Concil. Trid. Sess. 25. de Reform. 9.* ejusmodi privilegium sublatum est, censent aliqui, si Pontifex rursus alicui concederet, addendam esse clausulam cum derogatione expressâ hujus Decreti Conciliaris: Sed hoc necessarium non est, ut dixi *lib. 1. tit. 2. de constitut.* Cum in omnibus Decretis, *salvâ semper esse Sedis Apostolicæ Auctoritatem*, dicat ipsum Concilium *Sess. 25. c. 21.* ubi Barbofa n. 1. cum Gonzalez ad 8. *Regul. Cancellaria Gloss. 6. n. 120.* cum multis aliis tradit, *pro derogatione Decretorum hujus Concilii sufficere clausulam generalem* (non obstantibus constitutionibus Apostolicis) plus affirmat Vivianus *l. 1. c. 8. n. 24.* dicens: Jus Patronatus ex privilegio Episcopi acquiri posse ab Ecclesiastico; non autem à Laico. Ex hoc:

3075 *Not. 10.* Jus Patronatus Ecclesie non libera, & quæ aliàs habuit Patronos ab Ecclesiasticis posse acquiri legitimâ præscriptione, per tempus immemorabile; vel saltem quadraginta annos, sine titulo, ut not. Castropalaus cit. *p. 2. à n. 12.* si autem constet, *Ecclesiam esse liberam*, præscriptionem non currere, ita Zoësius de jure Patron *8. §. Et hæc.* Laicus autem non potest præscribere jus Patronatus contra Ecclesiam liberam; Ecclesiasticus enim hujus juris *per se* capax est; ille solum *ex Ecclesia indulto*; Vivianus cit. Laicus enim incapax est, sine speciali Ecclesie indulto, ut jus etiam *annexivè* spi-

Tom. III.

rituale possideat, præscriptio autem sine possessione non procedit.

Not. 11. quod si quis in alieno fundo Ecclesiam, aut invito domino, jus Patronatus non acquiratur domino fundi, sed conductori. Ille tamen, Ecclesiam sic ædificatam, antequam consecrata sit, Conductore inscio, vel invito, propria Auctoritate destruere potest. *c. 1. & 2. de novi operis nuntiat.* Pirhing de Jure Patron. *11. n. 13.* Nec obstat, omne, quod inædificatur, solo cedere, juxta *L. adeo 7. §. cum in suo ff. de acquir. rer. domin.* Nam in hoc casu particulari lex illa, ob Religionis favorem locum non habet; sic Canisius in *c. quoniam 3. h. t. n. 4.*

Not. 12. Similiter dominum feudi posse etiam invito Vasallo, in fundo feudali Ecclesiam construere, cum eo etiam invito alienare possit; sed eo casu æstimationem fundi præstandam esse Vasallo, vel aliud feudum æquivalens, quod non permillum est Vasallo, *c. unic. l. 2. feud. tit. 9. & c. unico §. habito tit. 55.*

Not. 13. si Parochus, vel alius Clericus ex fructibus sui beneficii Ecclesiam, vel Capellam ædificet, acquirere quidem in illa Jus Patronatus ad dies vitæ; Sed post mortem ejus pertinere ad Ecclesiam, consequenter ad ejus successorem in illa, si Collegiata non sit; si autem Collegiata sit, ad Collegium *c. relatum 12. de Testam.*

ARTICULUS IV.

Quibus competere possit Jus Patronatus?

ANte resolut. not. ad quæstionem, an fundanti, construenti, vel dotanti Ecclesiam, *ex debito competat* jus Patronatus, prout debitum, excludit concessionem merè beneficam, & gratiosam? responderi negative, ut constat ex *c. Quoniam 3. h. t. ibi: in qua eos Ecclesia hucusque sustinuit.* Nam Laici non sunt capaces juris spiritualis, nisi ex concessionem Ecclesie. *c. Tua 25. de decimis ibi: cum Laicis nulla sit de spiritualibus concedendi, vel disponendi facultas, imperialis concessio, quantumcunque generaliter fiat, neminem potest à solutione decimarum eximere, qua divina constitutione debentur;* ergo dum illud

Uuuu 2